

SAKSFRAMLEGG

Til:	Møtedato:	Sak:
Fakultetsstyret for Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi	11.04.2024	

Satsinger utenfor rammen 2026

Innstilling til vedtak:

1. Fakultetsstyret ber om at følgende satsinger sendes inn som satsinger utenfor rammen for 2026:

- Senter for sirkulærøkonomi - CCUS laboratorium Finnfjord
- Flytende campus - erstatningsfartøy for FF Helmer Hanssen
- Framtidens polhav (nytt)

2. Forutsatt at HHT får gjennomslag for sitt forslag til en større satsing knyttet til fleksible utdanninger hos flere enheter ved UiT, så fremmes dette også som et forslag til Universitets-ledelsen innen fristen 5.mai 2024

Bakgrunn:

Frist for å sende inn forslag til satsinger utenfor rammen for 2026 er 5 mai. 2024, og våre forslag vil også bli drøftet med rektoratet på dialogmøtet 3. mai. 2024.

Fakultetet hadde i 2023 følgende satsinger utenfor rammen for 2025.

- Klimaøkologisk Observasjonssystem for Arktisk Tundra (COAT)
- Nasjonalt senter for karbonfangst og utnyttelse – CCU-lab på Finnfjord
- Erstatningsfartøy for FF Helmer Hanssen – Flytende campus

I tillegg ble det nevnt et fjerde initiativ knyttet til fleksible utdanninger, og hvor et slikt initiativ vil inneholde faglig utvikling av fleksible utdanningstilbud, men også systematisk analysearbeid for å kartlegge behov/relevans, kundegruppe/studentgrupper, og kvalitet/undervisningspedagogikk. Initiativet er tenkt ledet fra HHT, men vil berøre flere enheter ved UiT og samskipnaden. Dette initiativet var det nødvendig å arbeide videre med før det ble fremmet som et nytt initiativ fra BFE.

Status per april 2024

I statsbudsjettet for 2024 har vi fått på plass permanent finansiering av COAT, og styret vil i dette møte behandle fremtidig organisering av COAT i egen sak. Dette medfører at COAT kan tas ut av våre forslag til nye satsinger fro 2026.

Arbeidet med å få på plass finansiering til Nasjonalt senter for karbonfangst og utnyttelse-CCU- lab på Finnfjord pågår for fullt. Universitetsledelsen ønsker å endre tittelen på prosjektet til Senter for sirkulærøkonomi og med undertittel CCUS laboratorium Finnfjord. CCUS for å indikere at laboratoriet også vil bidra til forskning på lagring av CO₂. SIVA, som skal bygge og leie ut lokaler til senteret har allerede laget en skisse av bygget, og i uke 15 vil det være et eget møte med Kunnskapsministeren om veien videre. UiT ber her om 20 mill.kr til årlig drift og 50 mill.kr til nytt utstyr.

Arbeidet med Flytende campus har kommet litt i bakgrunn, både grunnet kapasitetshensyn, men også grunnet at det er utfordrende å fremme flere saker samtidig. Her har vi likevel en særdeles god mulighet til å løfte saken knyttet til at vi både har øremerkede midler fra rektor til å jobbe med tiltaket, og at vi har en god kandidat som kan hjelpe oss med å jobbe frem tiltaket. Asgeir Sørensen som er professor ved NTNU har vært sentral i planene med å konkretisere forslaget til innholdet i nytt flytende campus. Han var også en av de mest sentrale aktørene som bidro til at NTNU ønsker å styrke samarbeidet med UiT knyttet til det nye fartøyet. Asgeir har sagt at han både har tid, kapasitet og ønske om å bidra til realisering av disse planene og at han kan tenke seg å bidra gjennom en 20% stilling til dette. Normalt er dette en sak som dekanen avgjør på fullmakt, men ettersom dekanen i mange år har samarbeidet tett med Sørensen ønskes det at styret beslutter tilsettingen. Sørensen har tidligere ledet to SFF-er, er styremedlem i Mærsk-McKinney Møller Centre for Zero Carbon Shipping og co-founder av fem spin-off selskaper innen marin teknikk og kybernetikk. Sørensen har derfor en meget bred og relevant bakgrunn for å kunne støtte BFE i arbeidet med store satsninger og senter-etableringer.

Initiativet knyttet til fleksible utdanninger ble ferdigstilt i 2023, men det må arbeides videre med forankring hos andre/flere fakulteter ved for at dette skal være et tiltak som kan ha gjennomslagskraft hos Kunnskapsdepartementet. Handelshøgskolen jobber med å få flere enheter med på initiativet, og om det lar seg gjøre vil det bli forelagt for Rektor i vårt forslag til fristen 5.mai.2024. Styret vil bli orientert om dette i neste styremøte.

Forslag til nytt tiltak - Framtidens Polhav

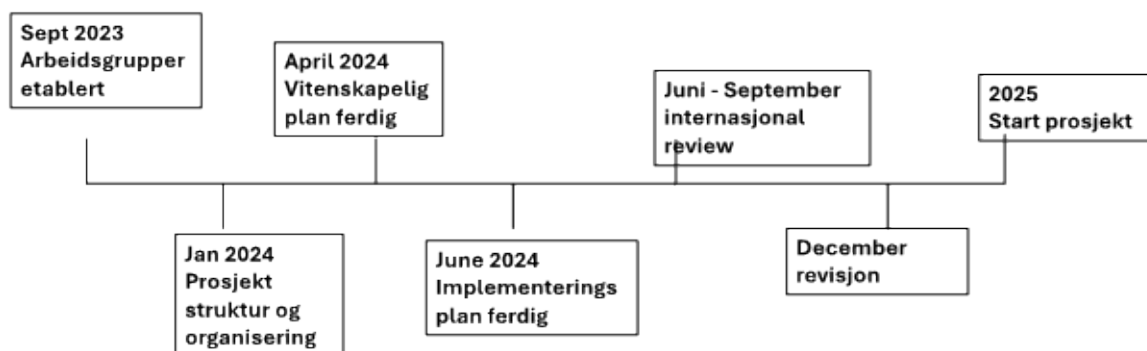
Et nytt Arktis er en realitet – det settes nye varmerekor, isen forsvinner og åpent hav blir stadig mer dominerende. Polhavet vil være et blått hav om sommeren innen 2050. De lokale og globale konsekvensene er ukjente, men trolig store.

Framtidens Polhav er et nasjonalt faglig initiativ som utvikles for å løfte kunnskapen om klima-, miljø-, politikk-, nærings- og ressursutviklingen i Polhavet i årene som kommer, herunder havrett og forvaltning. Konsortiet bak initiativet er en sammenslutning av 17 norske universiteter, forskningsinstitutt og forvaltningsaktører med faglig kompetanse og faglig interesse for utviklingen i Polhavet.

Framtidens Polhav tar utgangspunkt i at Norge skal sette av minst ti år og en milliard kroner til vårt største forskningsprosjekt noensinne. Målet er å forberede oss og resten av verden på et blått Polhav. Norge er den arktiske havnasjonen med tradisjonen, erfaringen, infrastrukturen - og dermed et ansvar - for at verden skal forstå og forberede seg på denne store naturendringen.

Konsortiet bak Framtidens Polhav ledes av UiT, og er bygget opp rundt samme tanke som lå til grunn når Arven etter Nansen ble etablert – ett prosjekt med én felles bevilgning.

Sommeren 2023 ble det innlevert en søknad til NFR om et forprosjekt for å utvikle den vitenskapelige, organisatoriske og finansielle planen som Framtidens Polhav skal bygge på. NFR bevilget 1 million til formålet. Den formelle oppstarten av forprosjektet var i desember 2023, men konsortiet etablerte arbeidsgrupper og startet arbeidet med å utvikle prosjektet allerede tidlig høst 2023. Interimstyret for prosjektet ble etablert våren 2023, med daværende prorektor Camilla Brekke som leder. Dekan på BFE overtok denne rollen i Juni 2023. Forprosjektet ledes av og ligger formelt under BFE (Adm), med dekan som prosjektleder.

Opprinnelig tidsplan for forprosjektet Framtidens Polhav

Prosjektet har etablert en egen nettside: <https://uit.no/project/framtidenspolhav>

Parallelt med at NFR bevilget finansiering av forprosjekt for Framtidens Polhav, bevilget også NFR penger til et annet forprosjekt for å utvikle en 10-års plan for prosjektet Go North. Go North er i dag et operativt prosjekt som ledes av NORCE, men ble opprinnelig etablert under ledelse av Gunnar Sand på SINTEF. Go North har 12 deltakere, der samtlige med ett unntak (NORSAR) også er deltakere i Framtidens Polhav. Go North har et faglig hovedfokus mot havbunn i polhavet, og er organisatorisk bygget opp rundt ett årlig tokt med isbryteren *Kronprins Haakon*. Fra UiT er NT og dekan Arne Smalås representert i styret, og geologi-miljøet på NT en sentral aktør i prosjektet.

Til tross for at de to prosjektene Framtidens Polhav og Go North begge er rettet mot polhavet, begge har en målsetning om å etablere et 10-årig prosjekt fra og med 2025, og at det er de samme institusjonene som står bak begge prosjekter, har det vært svært vanskelig å få til en god koordinering. Under Arctic Frontiers i 2024 ble det arrangert et åpent felles side-event for begge prosjekter, uten at det fremkom noen større koordinering eller integrering mellom de to.

Fra prosjektleders side har det vært et hovedfokus de siste 3-4 mnd å arbeide frem en felles forståelse om at det er i alles interesse å slå de to prosjektene sammen. Dette har vært den generelle oppfatningen i styret til Framtidens Polhav fra starten, men arbeidet har ikke blitt prioritert – først og fremst fordi man har fulgt anbefalingen fra Go North sin ledelse om ikke å utrede en sammenslåing. Dette ble også tydeliggjort på et møte i Bergen høsten 2023 som ledelsen i Framtidens Polhav to initiativ til.

Siden Januar 2024 har det gradvis blitt gitt større og større støtte til tanken om en sammenslåing blandt flertallet av de involverte universiteter og statlige forsknings- og forvaltningsinstitusjonene. Instituttsektoren har aktivt motarbeidet en sammenslåing. Et nøkkelpunkt i motstanden mot en sammenslåing ligger i finansieringsmodellen, der instituttsektoren er redd for en modell tilsvarende Arven etter Nansen, der bidrag er knyttet opp mot egeninnsats. Dette til tross for at det er enighet blandt alle institusjoner i Framtidens Polhav om at endelig finansieringsmodell ikke kan være en kopi av den som er brukt i AeN, men en modell der man skal ta hensyn til institusjonenens egenart (se vedlegg 2). På initiativ fra styreleder i Framtidens Polhav (J Berge) ble det sammen med styreleder i Go North (Gunn Mangerud, UiB) gjort et nytt fremstøt for å arbeide frem en sammenslåing i Januar/Februar 2024.

Det ble da avholdt et separat og lukket møte med rektorene på UiB og UiT der vi ble enige om en strategi. Styret i Framtidens Polhav hadde da gjort et enstemmig vedtak om at vi anbefalte en umiddelbar sammenslåing av de to prosjektene. Etter styrets oppfatning er det utenkelig at NFR og de involverte departementer skal finansiere to separate 10-årige prosjekter med utgangspunkt i samme geografiske område, samme infrastruktur og samme institusjoner. Sannsynligheten for at de to prosjektene underminerer hverandre var derimot overhengende dersom man ikke samordnet de to initiativene.

Det var enighet om at vi måtte gjennomføre en lukket og målrettet prosess ovenfor institusjonsledelsen hos de institusjonene i Go North som frem til da hadde uttrykt størst motvilje mot en sammenslåing. Dette innebærer at informasjon ikke ble delt åpent, og at vi var bevisste på faren ved at styrelederne for de to prosjektene ville fremstå som kupp-makere. Styrelederne i begge prosjekter var enige om å innkalle til ekstraordinære styremøter med samme agenda og på samme tid. Sakspapirene til disse møtene ble sendt ut samtidig og med samme tekst mandag 6 februar. Vedlagt referat fra det ekstraordinære styremøtet i Framtidens Polhav 13. Februar (vedlegg 1).

Etter en serie ekstraordinære styremøter i Go North, er det nå kommet til en enighet om at de to prosjektene må slås sammen. Det ble utarbeidet et nytt forslag til omforent vedtak 27 Februar (vedlegg 2) – dette omforente vedtaket ligger til grunn for vedtak gjort i styret til Go North i Mars. På denne bakgrunn er det innkalt til et møte 2 april med institusjonslederne på alle 18 institusjoner der en formell sammenslåing skal behandles. Eiermøtet 2 april vedtok å gå videre med sammenslåing, men var ikke villig til å endelig avgjøre dette. Det ble derfor gjort et vedtak om at de to styrelederne i Go North og Framtidens Polhav skal lede et utvalg med totalt 6 representanter og som skal lage et nytt forslag til hvordan sammenslåingen skal gjennomføres. Det planlegges et nytt eiermøte så snart dette utvalget er ferdig med sitt arbeid.

Siden denne prosessen ble igangsatt i starten av 2024, har fremdrift i utvikling av vitenskapelig plan naturlig nok vært skadelidende. Det har vært jevnlige møter mellom styret og arbeidsgruppen, og vi har delt synspunkter og informasjon på tvers i prosjektet, men arbeidet har vært skadelidende – ikke minst fordi en sammenslåing av to prosjekter må gjøres på et grunnleggende og jevnbyrdig grunnlag.

Forutsatt at det gjennomføres en fusjon mellom de to initiativene, vil det nye styret gå i dialog med NFR om å få endret frist for innlevering av programskisse. Go North 1 har en finansiert programperiode frem til ut 2025, noe som gjør at det er naturlig om den nye fusjonerte prosjektet tar sikte på å starte i 2026. NFR har allerede signalisert at dette er en god løsning, og både ledelsen og arbeidsgruppen i Framtidens Polhav er fullt og helt innstilt på å lande en stor og viktig nasjonal satsning. Helst i et nytt fusjonert prosjekt, alternativt som et sterkt og fremtidsrettet nasjonalt initiativ som *Framtidens Polhav* og med dagens konsortium.

Jørgen Berge
dekan

—

Terje M Aspen
fakultetsdirektør

—

terje.aspen@uit.no
77 64 60 03

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur